

Екзаменаційна робота
з курсу: „Основи сучасної естетико-фізичної
адаптації до року навчання
фізичного факультету
Карківського національного університету
імені В.Н. Каразіна
Секції Каршини Терівни

Лист 2

① Спектр атома водорода, серия Бальмера.

Документы спектров выпроминования
разрешенных газів, показали, что кепному газу
властивий певний лінійчастий спектр, який
складається з окремих спектральних ліній.

Найділом вивчення є спектр атома водню.
Т. Бальмер у 1885 р. встановив, що довжини
хвиль відомих на той час дов'єни ліній
спектра атома водню: $\frac{1}{\lambda} = R' \left(\frac{1}{2^2} - \frac{1}{k^2} \right)$, $k=3,4,5$

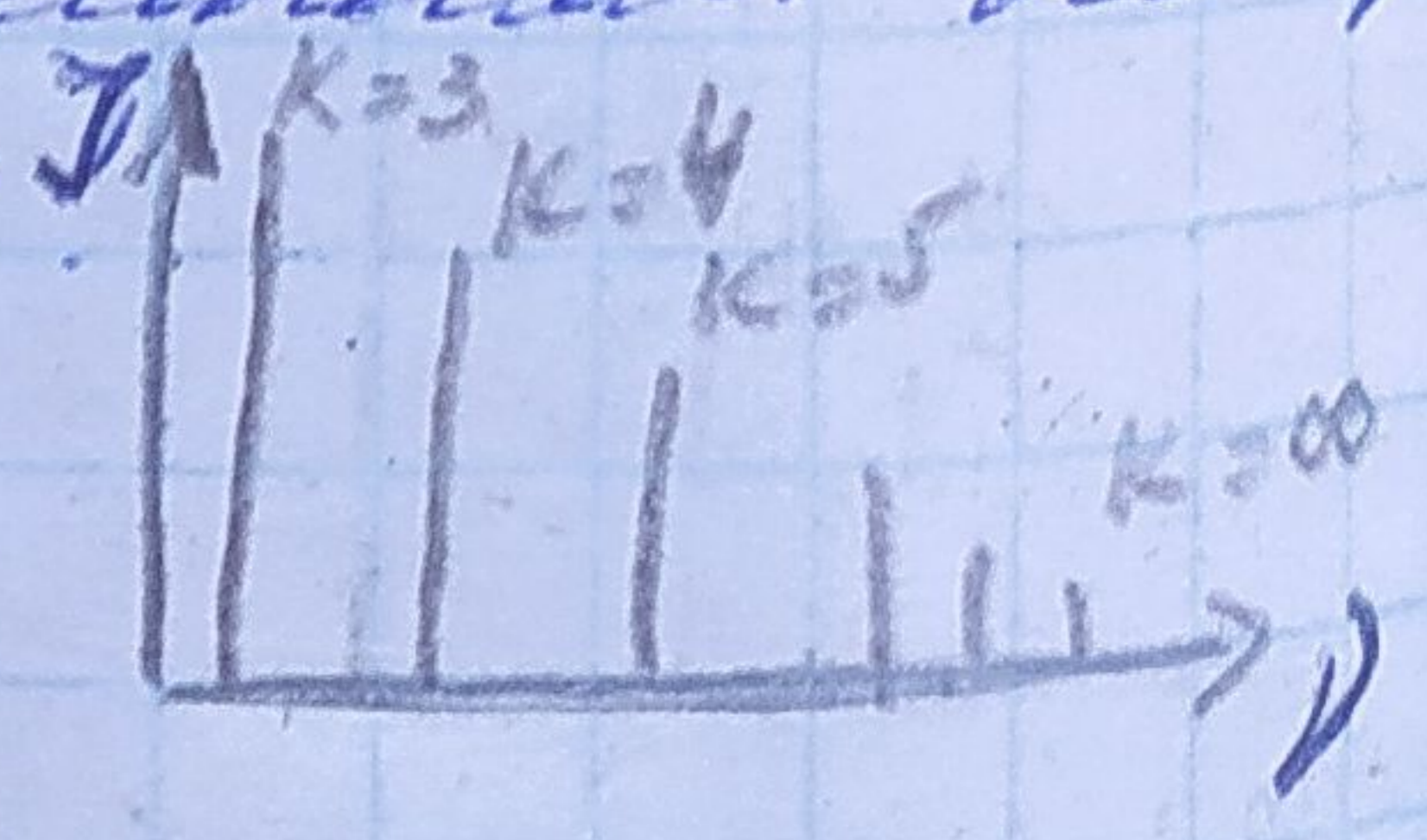
де $R' = 1,097 \cdot 10^7 \text{ м}^{-1}$, R' - стала Рідберга

Оскільки $\nu = \frac{c}{\lambda} \Rightarrow \nu = R \left(\frac{1}{2^2} - \frac{1}{k^2} \right)$, де $R = R'c = 3,29 \cdot 10^{15} \text{ с}^{-1}$
 R - теж стала Рідберга.

Спектральні лінії, що вирізняються певними
значеннями k , утворюють серию ліній, яка нази-
вається серією Бальмера. Перш в спектрі випро-
минованні водню вивчено 37 ліній серії

Бальмера. З збільшенням k лінії серії зближуються
значення $k = \infty$ виходить границю серії, до якої з боку
більших частот прилегає суцільний спектр.

Лини = $3,65 \cdot 10^{-7} \text{ м}$. Крім того, зі збільшенням номера
лінії її інтенсивність зменшується.

Всі серії у спектрі водню можуть
бути описані узагальненою формулою

Бальмера: $\nu = R \left(\frac{1}{n^2} - \frac{1}{k^2} \right)$, де $n = 1, 2, 3, 4, 5, 6, \dots$ виходить

серію, а $k = n+1, n+2, n+3, \dots$ і виходить окремі лінії серії

Р. Рідберг показав, що не лише в спектрі водню,
але і в спектрах інших елементів, лінії утворюють
закономірні серії, частоти яких можуть бути
представлені у вигляді різних двох функцій:

$$T(k) = \frac{R}{k^2} \quad \text{та} \quad T(n) = \frac{R}{n^2}, \quad \text{які називаються спектраль-}$$

ними термами, тобто $\nu = T(n) - T(k)$

Для певної серії n має сталі значення. Зміна

чала в дає всі лінії цієї серії

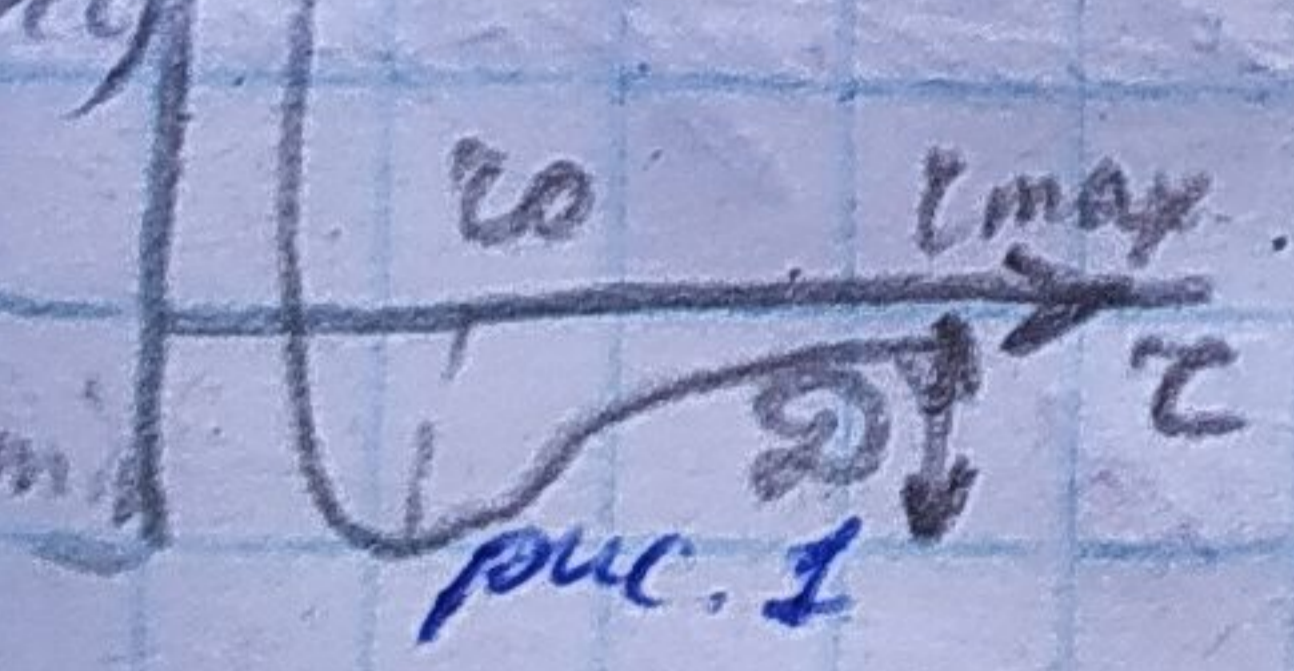
В 1913 р Н. Бор поставив перед собою мету зв'язати в єдине ціле емпіричні закони лінійності лінійчастих спектрів, ядерну масу атома Рідерфорда і квантовий характер випромінювання та поглинання світла. В основу своєї теорії Бор поклав три постулати. Згідно третьої постулату, $\Delta E_n = \frac{E_k - E_n}{h}$ квантових переходів

випрагає лінійчастий спектр атома. Поставивши, висунувши Бором, дозволив розраховувати спектр атома водню і воднеподібних систем, а також теоретично розраховувати стану Рідберга.

2) Типи енергій, типи рухів в двохатомній молекулі.

Молекули складаються з однакових або різних атомів, сполучених між собою міжатомними хімічними зв'язками. Сили, що утримують атомів, у молекулі, виникають взаємодією зовнішніх електронів. Електрони внутрішніх оболонок при об'єднанні атомів у молекулу захищаються у колірних шарах.

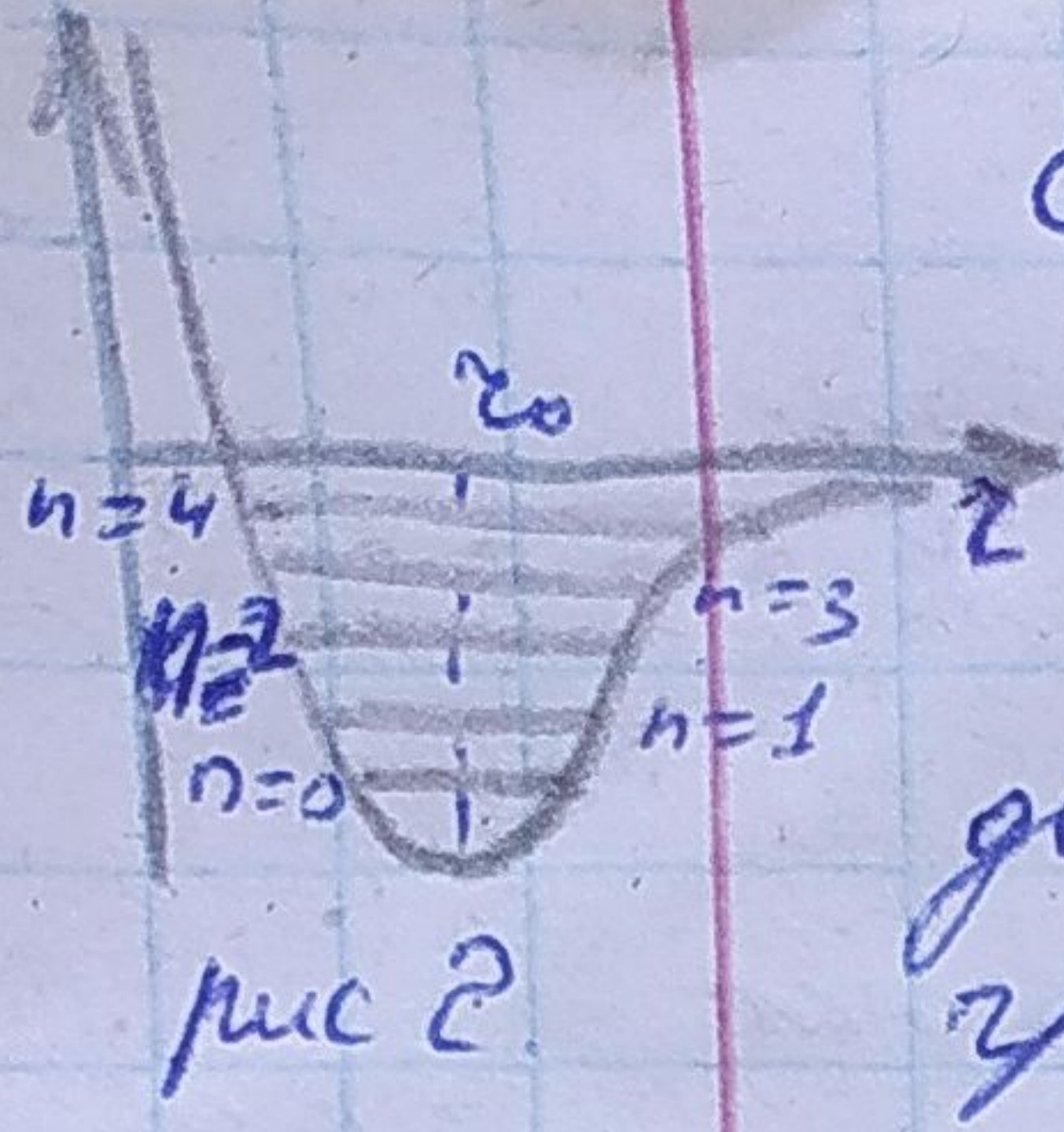
Енергія вільної електронів у молекулі виражається вільним ротационним енергією атомів і є функцією відстані. Повна енергія всієї молекули виражає $E = \sum \frac{m_0 v_i^2}{2} + V(r)$

Рівноважна міжатомна відстань у молекулі - довжина зв'язку. Д-енергія дисоціації молекули (енергія зв'язку) D чисельно дорівнює роботі, яку треба зредити для того, щоб розірвати хімічні зв'язки атомів у молекулі та відокремити їх за дії міжатомних сил.

Енергія молекули залежить від характеру руху ядер. Цей рух можна розділити на поступальний, обертальний і коливальний. Енергія обертального руху

має дискретний спектр: $E_{ob} = J(J+1) \frac{h^2}{2I}$, де J - обертальне квантове число, I - момент інерції молекули. Енергія коливального руху має дискретний спектр: $E_{col} = (\nu + \frac{1}{2}) h \nu_0$

Енергії обертового та поступального руху відновлює кі-
 нетично форма енергії, енергії коливального руху - по-
 тенціальною. Отже, енергетичні сходи коливального руху
 двоатомної молекули можуть бути представлені на
 графіку залежності від. Аналогічним чином розташовані
 і енергетичні сходи обертового руху двоатомної
 молекули, але відстань між ними значно менша, ніж
 у таких самих сходах коливального руху.

Типові молекулярні спектри - смугасті, вони спосте-
 ряються у випромінюванні та поглинанні та в кондіна-
 ційному розсіюванні у вигляді сукупності білих-лимих смуг
 смуг в ультрафіолетовій, видимій та інфрачервоній
 області, що розкладаються за допомогою роздільної здатно-
 сті застосованих спектральних приладів на сукупність
 тисяч розташованих ліній. Дві групи складних молекул ви-
 димі та ультрафіолетові спектри складаються з небагато-
 широкими суцільними смуг. Спектри таких молекул подібні
 між собою. $h\nu = E' - E''$, де $h\nu$ - енергія випром. пом. го-
 тою частоти ν . При кондінаційному розсіюванні $h\nu$ дорівнює
 різниці енергій наданого та розсіяного фотонів. Мал. спе-
 ктри надано складними молекулярними атомами спектрів,

Поряд з рухом електронів щодо двох або більше ядер у моле-
 кулах відбувається коливання руху ядер біля положень рів-
 новаги і обертовий рух молекули як цілого. Цими трьома
 видами рухів - електронному, коливальному та обертовому -
 відновлюються три типи рівнів енергії та три типи спектрів.

Відповідно до кл. механіки, енергія всіх видів руху молеку-
 ли може набувати лише певні значення, вона квантується.
 Тобто енергія молекули $E = E_{ел} + E_{кол} + E_{об}$.

① $E_{ел} \gg E_{кол} \gg E_{об}$; $E_{кол} \sim 10^{-2} - 10^{-1}$ еВ, $E_{об} \sim 10^{-5} - 10^{-3}$ еВ

Відповідно ① система рівнів енергії молекули характе-
 зується сукупністю далеко відданих один від одного ел.
 рівнів (різні значення $E_{ел}$ при $E_{кол} = E_{об} = 0$), значно ближче
 один до одного розташованих коливальних рівнів (різні
 значення $E_{кол}$ при заданому $E_{ел}$ та $E_{об} = 0$) і ще ближче
 розташованих обертових рівнів (різні значення $E_{об}$
 при заданих $E_{ел}$ та $E_{кол}$). У найпростішому випадку двоатом-
 ної молекули її розкладають на гармонічний осцилятор $E_{кол} = h\nu(\nu + \frac{1}{2})$
 Дві двоат. молекули $E_{об} = \frac{I}{2} M^2$, де I - момент інерції молекули щодо
 осі, M - момент імпульсу, M - кривинний момент кінетичного руху.